

καὶ τῆς αὐτοθρασύσεως
τῆς Ἐλευθερίας Δικαιοσύνη ὑπάθειαν καὶ ἐξασφαλίζουν τὴν συμπα-

τῶν ἀρετῶν ὅλων ἀρετὴ ἢ δικαιοσύνη. Βασιλευσθεύσης τῆς δικαιοσύνης πρό-
οδος καὶ ἄνοδος συντελεῖται, παραμελοῦνται γὰρ ταύτης πᾶσα ἠθικὴ ἀρχὴ κα-
ταλύει καὶ χάος καὶ κακοδαιμονία βασιλεύει.

Εἶναι ἀρετὴ κοινωνικὴ καὶ συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν λύσιν τῶν κοι-
νωνικῶν προβλημάτων. Ἐστηρίχθησαν εἰς αὐτὴν πίστεις θρησκευτικαί, συστή-
ματα κοινωνικά, ἀγῶνες Ἐθνικοὶ ἀπὸ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν ἕως σήμερον.

Ὁ θρίαμβος τῆς δικαιοσύνης μετὰ τὴν λάμπιν τοῦ ἐξουδετέρωσεν καὶ ἐξου-
δετερώσει τὰς σκοτεινάς δυνάμεις τοῦ μίσους καὶ τῆς ἀδικίας, διὰ νὰ φέ-
ρῃ τὴν ὡμαλήν καὶ δικαίαν συμβίωσιν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ~~κοινῶν~~ συνόλου.

Ἀντιθέτως, ἐκλειπομένης τῆς δικαιοσύνης αἱ κοινωνίαι καταπίπτουν ἀπὸ
τὸ ἠθικὸν ὕψος εἰς τὸ ὅποιον ἀνῆλθον μετὰ πολλῶν μόχθων καὶ θυσιῶν.

Ὅμως ἡ δικαιοσύνη εἶναι καὶ ὁ παράγων ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ
εἰρήνην καὶ ἡρεμίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀπαλλάσει ἀπὸ τὰ παράπονα,
τοὺς δίδει πίστιν περὶ τῆς ἐντιμότητος τῆς κοινωνίας καὶ ὠθεῖ αὐτοὺς
πρὸς τὰ ἔμπροσ, πρὸς τὴν ἐργασίαν, πρὸς τὴν δημιουργίαν.

Καὶ οἱ ἄρχοντες πρέπει νὰ διέπωνται ὑπὸ ἠθικῶν καὶ δικαίων ἀρχῶν.
Ὁ ἄρχων ἑνὸς λαοῦ εἶναι ὁ ἐκφραστὴς τῆς θελήσεώς του, ὁ ὑπεύθυνος διὰ
τὴν διακυβέρνησιν του, ἡ συνισταμένη τῶν δυνάμεων του καὶ τέλος τὸ κεν-
τρικὸν πρόσωπον εἰς τὸ ὅποιον θὰ δικαιώθουν οἱ πόθοι καὶ τὰ δίκαιά του.
Πρέπει λοιπὸν ὁ ἄρχων αὐτός νὰ εἶναι πρὸ πάντων δίκαιος, διὰ νὰ ἐμπνεύ-
σῃ εἰς τὸν λαόν του πλήρη ἐμπιστοσύνην.

Οἱ διεξαγόμενοι ἀγῶνες ἑνὸς ἔθνους θὰ στεφθοῦν ὑπὸ ἐπιτυχίας, ὅταν
οὗτοι εἶναι δίκαιοι. Καὶ τὸ ἠθικὸν βάρος τῆς δικαιοσύνης εἶναι βαρύτε-
ρον ἀπὸ τὸ βάρος πάσης ἄλλης ὑλικῆς δυνάμεως.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος δεικνύει καὶ ἐπαληθεύει τὴν τεραστίαν δύ-
ναμιν τῆς δικαιοσύνης. Ἀπὸ τοὺς Περσικοὺς πολέμους διερχόμενοι τοὺς
βυζαντινοὺς τοιοῦτους καὶ καταλήγοντες εἰς τοὺς Νεωτέρους τῆς Πατρίδος
μας, βλέπομεν τὸν θρίαμβον τῆς νίκης τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ὑπερπολλαπλά-
σιων μαρβαρικῶν δυνάμεων.

Ἡ οὐδασιαλία τοῦ Χριστοῦ διέλαμψεν εἰς τὸν κόσμον, διότι ἔστηρίχθη
εἰς τὴν δικαιοσύνην. Καὶ ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ συνδεδεμένη ἔκτοτε μετὰ τὰς
Ἐθνικάς μας παραδόσεις, ἔωσαν νέον προσανατολισμὸν εἰς τὸ Γένος τῶν
Ἑλλήνων. Τὸ θαῦμα τοῦ 1821 συνετελέσθη, διότι τὸ ὑπόδουλον Γένος διεφύ-
λαξεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἀκεραίαν τὴν πίστιν, ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἀναστη-
θῇ, διότι ἀκριβῶς ἡ δικαία πίστις τοῦ Χριστοῦ συνδεδεμένη μετὰ τὰ πεπω-
μένα τῆς Φυλῆς ἐνεφύχωνεν καὶ ἔδιδεν θάρρος εἰς τοὺς μαχητάς τῆς Ἐλευ-
θερίας. Ἐπίστευον πάντα οἱ Ἕλληνες, ὅτι ὁ Ἐθνικὸς ἀγὼν τῆς ἀπελευθε-
ρώσεως εἶναι δίκαιος καὶ θὰ ἐπιτύχῃ.

Καὶ σήμερον εἰς τὴν Κύπρον ἡ ὑπερήφανος Ἑλληνικὴ Ψυχὴ ἀνθίσταται
ἀπέμναντι εἰς τὴν καταπιεστικὴν ἀποικιοκρατίαν τῆς. Ὁ ἠρωτικὸς Διγενὴς μετὰ
τοὺς ἀφοσιωμένους συμπολεμιστάς του ἀγωνίζονται διὰ τὸ δίκαιον αἴτημα

καὶ τῆς αὐτοθαθέσεως τῆς Ἐλευθερίας καὶ προκαλοῦν τὴν συμπάθειαν καὶ ἐξασφαλίζουν τὴν συμπαράστασιν ὄχι μόνον τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Πιστεύουν οἱ Κύπριοι πῶς δὲ ἔθνικὸς ἀγὼν τὸν ὁποῖον διεξάγουν, στηρίζεται εἰς τὴν δικαιοσύνην.

Καὶ ἡ ἔκβασις τοιούτων ἀγώνων δέν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν σύγκρισιν τῶν δύο ἀντιπάλων ὑλικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν κρίσιν, τοῦ ποῖος ἐκ τῶν δύο ἔχει τὸ δίκαιον. Ἴσως προσωρινῶς αἱ ὑπέρτεροι ὑλικά δυνάμεις νὰ ἀνακόψουν τὸν Ἱερὸν ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας, ὅμως ἡ λάμψις τῆς θᾶ ὑπάρχει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ θᾶ ἔδθη ἡ στιγμή διὰ νὰ ἐξορμήσῃ καὶ εἶναι βέβαιον, πῶς θᾶ καταγάγῃ τὴν τελειωτικὴν νίκην.

Ἄλλὰ ὡς εἴπωμεν, ἡ δικαιοσύνη εἶναι καὶ κοινωνικὸς παράγων προόδου καὶ πολιτισμοῦ.

Ὁ λαὸς ἐκλέγει τοὺς ἀντιπροσώπους του καὶ τοὺς στέλνει εἰς τὴν Βουλὴν, διὰ νὰ θεσπίσουν νόμους, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ὁποίων θᾶ κυβερνηθῇ. Οἱ νόμοι αὗτοι πρέπει νὰ εἶναι δίκαιοι. Τὸ πνεῦμα τῶν νομοθετῶν πρέπει νὰ διέπεται ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην καὶ τότε τὸ προῶν τῆς ἐργασίας τῶν θᾶ ἔχη ἀξίαν καὶ θᾶ ἀποβῇ ἐπωφελῶς εἰς τὸν λαόν.

Κανείς δέν ἀρνεῖται, ὅτι ἡ Δημοκρατία τῶν Ἀθηνῶν τοῦ 5ου αἰῶνος π. κριστοῦ ὑπῆρξεν τὸ δικαιότερον κοινωνικὸν σύστημα, τὸ πνεῦμα τῆς ὁποίας ζεῖ καὶ σήμερον. Τὸ σύστημα ἐκείνο ἐστηρίχθη πλήρως εἰς τὴν δικαιοσύνην. Ἄπαντες οἱ πολῖται ἴσοι μεταξὺ τῶν, δίκαια κατανομή τῶν ἀγαθῶν καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἀξιῶν ἀνάλογος.

Ἐπὶ τοῦ κόσμου τὰ ἔθνη ἀγωνίζονται διὰ μιαν καλλίτεραν αὔριον.

Πολλάκις τὰ συμφέροντα τοῦ ἑνὸς συγκρούονται μετὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἄλλου, ἐπεμβαίνει ἡ δικαιοσύνη καὶ λύει τὰς διαφοράς.

Ἀνά τοὺς αἰῶνας ἐδημιουργήθησαν εἰς διάφορα κράτη καθεστῶτα δικτατορικά. Ὁ ἐκάστοτε δικτάτωρ ἠθέλησε, κάνοντας κατάχρησιν τῆς ἰσχύος του, νὰ ἐπιβουλεύεται τὴν ζωὴν ἄλλων λαῶν, στραγγαλίζων τὴν ἐλευθερίαν τῶν.

Ὅμως ἠθῆεν ἡ στιγμή καὶ ἡ δύναμις τῆς δικαιοσύνης συνέτριφεν αὐτούς. Μόνον τοὺς δύο δικτάτορας τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἀναφέροντάς, ἀρκεῖ διὰ νὰ ἀποδείξωμεν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν. - Τὸν Χίτλερ καὶ τὸν Στάλιν. -

Ἄς ἴδωμεν τώρα καὶ ποῦ ἄλλοῦ ἡ δικαιοσύνη ἀποδίδει τοὺς πλουσίους καρπούς τῆς διεξάγωνται μετὰ ἱμπεριαλιστικὸν πνεῦμα. Ὀδερμία καλωσύνη

Ἐἰς τὴν καθημερινὴν βιοπάλην ἐργάζεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὡς μόνος συμβάλλει εἰς τὴν πρόοδον τῆς Πολιτείας. Ἡ ἐργασία του θέλει νὰ ἀμειψθῇ δίκαιως. Ὁ ἐργάτης, ὁ ἀγρότης κατὰ τοὺς ἐθνικοὺς πολέμους, θυσιᾶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος καὶ κατὰ τὴν εἰρήνην οἱ ἀκούραστοι δουλεύονται διὰ τὴν ἀνοδὸν τῆς. Ἀγαποῦν τὸν κάματον, ὅμως ζητοῦν καὶ δικαιοσύνην. Ζητοῦν νὰ μὴ γίνουιν ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως. Ἡ πολιτεία ἔχει χρέος νὰ πράξῃ εἰς τὸ ἀνέρατον τὸ καθῆκον τῆς πρὸς αὐτούς, εἰς τοὺς ὁποίους στηρίζει τὴν ὑπαρξίν τῆς.

καὶ τὸ συμπέρασμα εἶναι:

Εἰς ἄλλους τομεῖς ἢ λάμπει τῆς δικαιοσύνης γίνεται παράγων καὶ συντε-
λεστής εἰς τὴν τόνωσιν τοῦ φρονήματος τῶν πολιτῶν, εἰς τὴν ἀναπτέρωσιν
τοῦ ἠθικοῦ των καὶ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ θάρρους των.

Ἡ ζωὴ δημιουργεῖ πολλάκις διαφόρους καταστάσεις, ὅπου οἱ πολῖται
ἔρχονται εἰς διαμάχας καὶ προστριβάς μεταξύ των. Καὶ τὰ ζητήματά των
κάποτε εἶναι μεγάλα. Ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τότε παρουσιάζονται οἱ
πολῖται, τῆς δικαιοσύνης τοῦ δικαστηρίου. Ἐδῶ ὁ Νόμος εὕρισκε τὴν πρα-
κτικὴν ἐφαρμογὴν του. Ὁ ἐρμηνευτὴς του, ὁ δικαστής, προσπαθεῖ νὰ ἀνεύρη
τὸ δίκαιον. Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἔχει μεγάλην σημασίαν. Δέν εἶναι
μόνον ἡ ἀπονομὴ δικαιοσύνης εἰς τὸ τυχόν ζήτημα, ἀλλὰ ἐδῶ ἔχομε τὸ καθρέ-
φτισμα τῆς πολιτείας ἀπέναντι τοῦ πολίτου. Καὶ δέν εἶναι τὸ λάθος τῆς
πολιτείας ἀπλοῦν λάθος, ὅπως ἐκεῖνο τοῦ πολίτου. Τὸ λάθος τῆς πολιτείας
προσβάλλει ὁλόκληρον τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν της καὶ διὰ τοῦτο εἰς τοὺς
ἀντιπροσώπους της ἐπιβάλλεται σύννεσις καὶ προσοχή.

Ἵπῆρξαν περίοδοι κατὰ τὰς ὁποίας ἡ δικαιοσύνη προέβαινε εἰς σκο-
πίμους ἐνεργείας. Βεβαίως αἱ δύσκολοι περιστάσεις ἐπέβαλλον τοῦτο.
Ὅμως κατὰ γενικὸν κανόνα, ὅταν αἱ πολιτικαὶ σκοπιμότητες εἰσέρχονται
εἰς τὰς αἰθούσας τῶν δικαστηρίων, ἡ δικαιοσύνη ἀναποφεύκτως θρηνοῦσα
ἐξέρχεται αὐτῶν. Πλὴν ὠρισμένων ἐξαιρέσεων πολλάκις ἡ ἀπόφασις τοῦ δι-
καστοῦ πρέπει νὰ διέπεται ὑπὸ ἐπιεικοῦς πνεύματος, ἀφοῦ καὶ ^{ἐκπροσθέν} ~~κατὰ~~
τοῦ Προέδρου κεῖται τὸ Ἱερὸν εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, σύμβολον τῆς
δικαιοσύνης ἀλλὰ καὶ τῆς ἀγάπης, ἐνίσχυσις τοῦ ἠθικοῦ θάρρους τοῦ πο-
λίτου.

Ποικίλα λοιπὸν τὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ αὐστηρά τὰ καθήκοντα
δλων. Ἄρχοντες καὶ πολῖται πρέπει νὰ κυριαρχοῦνται ὑπὸ ἠθικῶν καὶ δι-
καίων ἀρχῶν. Οἱ πολῖται δίκαιοι καὶ ἔντιμοι εἰς τὴν βιοπάλην των.
Οἱ ἄρχοντες δικαιότεροι εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ τὰς πράξεις των.

Οὕτω μὲ τὴν ὁμότιμον συνεργασίαν τῶν Ἑθνῶν καὶ μὲ τὴν δικαιοσύνην
ὡς γνώμονα εἰς τὰς ἐνεργείας δλων, ἐπιτελεῖται εἰς τὸ ἀνέρατον τὸ κα-
θικόν δλων καὶ ἡ κοινωνία ἠρέμως βαδίζει σταθερῶς τὸν δρόμον τοῦ πολι-
τισμοῦ. Δέν ἀρκεῖ ἡ ἀγάπη, ἂν αὐτὴ δέν εἶναι δίκαια. Καμμίαν ἀξίαν δέν
ἔχει ἡ ἐργασία, ἂν δέν ἀμειφθῇ δικαίως. Κανέν ^{ἠθικόν} ἀν-
πόλεμοι, ἂν διεξάγονται μὲ ἰμπεριαλιστικὸν πνεῦμα. Οὐδεμίαν καλωσύνην
ἔχει ἀξίαν, ἂν ἀποβλέπει εἰς πονηρίαν καὶ γίνεται μὲ ὑστεροβουλίαν.
Οὐδεὶς μόχθος δικαιολογεῖται, ἂν οἱ σκοποὶ καὶ τὰ σχέδια τοῦ μοχθοῦ-
ντος εἶναι ἀνήθικα. Τέλος κανέν ὄνειρον δέν πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ,
ἂν ἡ προοπτικὴ τοῦ ὄνειροπολοῦντος ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀδικίαν καὶ ἐκ-
μετάλλευσιν.

Πᾶσα ἀρετὴ χωρὶς τὴν δικαιοσύνην στερεῖται ἰδανικοῦ σκοποῦ.
Δικαιοσύνην ἐπιναλεῖται ὁ ὑπόδικος, δικαιοσύνην ὁ ἐργαζόμενος, δικαιο-
σύνην ὁ μαχητὴς τοῦ πολέμου, δικαιοσύνην οἱ μικροὶ λαοὶ εἰς τὴν διεκδι-
κῆσιν τῶν ἔθνικῶν των δικαίων. Καὶ τὸ συμπέρασμα εἶναι:

Ἡ δικαιοσύνη ὁ θρίαμβος τῆς ζωῆς, ἡ ἀδικία ὁ νεκροθάπτης αὐτῆς. καὶ ἀνοδος συντελεῖται, παραμελοῦντες τῆς πάσα ἠθικὴ ἀρχὴ κα-

ταῖς καὶ χάρις καὶ κοινότητα βασιλεῦς **Ε.ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ**

Εἶναι ἀρετὴ κοινωνικὴ καὶ συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν λύσιν τῶν κοι-
νωνικῶν προβλημάτων. Κατηύχθησαν εἰς αὐτὴν πλῆθεις θερησκευτικὰ, συστή-
ματα κοινωνικὰ, ἀγῶνες. Ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς ἕως σήμερον.
Ὁ θρίαμβος τῆς δικαιοσύνης μετὰ τὴν λάμπιν του ἐξουδετέρωσεν καὶ ἐξου-
δετέρωσεν ἐπὶ τῆς σκοτεινῆς δυνάμει τοῦ μίσους καὶ τῆς ἀδικίας, διὰ νὰ φέ-
ρη τῆς ἀρετῆς καὶ δικαίαν συμβίωσιν ἐπ' ἀγαθῶν τοῦ συνόλου.
Ἡ ἀδικία, ἀλλοτρίωσις τῆς δικαιοσύνης αἱ κοινωνίαι καταπίπτουν ἀπὸ
τὸ ἠθικὸν ὄψος εἰς τὸ ὄποιον ἀνῆλθον μετὰ πολλῶν πόρων καὶ θυσιῶν.
Ἡ ἀδικία ἢ δικαιοσύνη εἶναι καὶ ὁ παράγων ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ
εἰρήσιν καὶ ἡρεμίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὰ παράπονα,
τοὺς δίδει πίστιν περὶ τῆς ἐντιμότητος τῆς κοινωνίας καὶ φθεῖ αὐτοὺς
πρὸς τὰ ἀδικήματα, πρὸς τὴν ἐργασίαν, πρὸς τὴν δημιουργίαν.

Καὶ οἱ ἄρχοντες πρέπει νὰ διέπωνται ὑπὲρ ἠθικῶν καὶ δικαίων ἀρχῶν.
Ὁ ἄρχων ἑνὸς λαοῦ εἶναι ὁ ἐκφραστὴς τῆς θελήσεώς του, ὁ ὑπεύθυνος διὰ
τὴν διακυβέρνησιν του, ἡ συνισταμένη τῶν δυνάμεών του καὶ τέλος τὸ κεν-
τρικὸν πρόσωπον εἰς τὸ ὄποιον θά δικαιώσων οἱ πόθοι καὶ τὰ δίκαιά του.
Πρέπει λοιπὸν ὁ ἄρχων αὐτός νὰ εἶναι πρὸ πάντων δίκαιος, διὰ νὰ ἐμπνεύ-
σῃ εἰς τὸν λαόν του πλῆρη ἐμπιστοσύνην.

Οἱ διεξαγόμενοι ἀγῶνες ἑνὸς ἔθνους θά στεφθοῦν ὑπὸ ἐπιτυχίας, ὅταν
οὗτοι εἶναι δίκαιοι. Καὶ τὸ ἠθικὸν βάρος τῆς δικαιοσύνης εἶναι βαρύτε-
ρον ἀπὸ τὸ βάρος πάσης ἄλλης ὕλικῆς δυνάμεως.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος δεικνύει καὶ ἐπαληθεῖ τὴν τεραστίαν δύ-
ναμιν τῆς δικαιοσύνης. Ἀπὸ τοῦς Περσικοῦς πολέμοις διερχόμενοι τοὺς
Βυζαντινοῦς τσιούτους καὶ καταλήγοντες εἰς τοὺς Νεωτέρους τῆς Πατρίδος
μας, βλέπομεν τὸν θρίαμβον τῆς νίκης τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ὑπερπολλυπλά-
σιων βαρβαρικῶν δυνάμεων.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ διέλαμψεν εἰς τὸν κόσμον, αἰετὶ ἐστηρίχθη
ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ συνδεδεμένη ἔκτοτε μετὰ τῆς
ἑθνικῆς μας παραδόσεως, ἔδωσαν νέον προσανατολισμὸν εἰς τὸ γένος τῶν
Ἑλλήνων. Τὸ θαῦμα τοῦ 1821 συνετελέσθη, διότι τὸ ὑπόδουλον γένος διεφύ-
λλαξεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἀνεραΐαν τὴν πίστιν, ὅτι μίαν ἡμέραν θά ἀναστη-
θῆ, διότι ἀκριβῶς ἡ δικαία πίστις τοῦ Χριστοῦ συνδεδεμένη μετὰ περω-
πενῆ τῆς φυλῆς ἐνεφύχωσεν καὶ ἔδιδεν θάρρος εἰς τοὺς μαχητὰς τῆς Ἐλευ-
θερίας. Ἐπίστενον πάντα οἱ Ἕλληνες, ὅτι ὁ ἑθνικὸς ἀγὼν τῆς ἀπελευθε-
ρώσεως εἶναι δίκαιος καὶ θά ἐπιτύχῃ.

Καὶ σήμερον εἰς τὴν Κύπρον ἡ ὑπερήφανος Ἑλληνικὴ Ψυχὴ ἀνθίσταται
ἀπέμῃντι ἐξ ἑστέ καταπιεστικῶν ἀποικιοκρατῶν της. Ὁ ἠρωτικὸς Διγενὴς μετὰ
τοὺς ἀφοσιωμένους συπομαχιστὰς του ἀγωνίζονται διὰ τὸ δίκαιον αἴτημα